

EUROPEAN CENTRE
FOR MINORITY
ISSUES KOSOVO

INFORMACIONI BILTEN

10. DECEMBRA 2014.

Najnoviji politički izveštaj: nova vlada, zastupljenost manjinskih zajednica i predstojeći izazovi

O ECMI Kosovo

ECMI Kosovo je osnovna nevladina organizacija koja se bavi pitanjima manjina na Kosovu, čiji je sveobuhvatni cilj razvoj sveobuhvatnih i reprezentativnih institucija, osjetljivih za probleme manjina, koje podržavaju stabilno, multietničko Kosovo. ECMI Kosovo nastavlja da doprinosi razvoju, osnaživanju i sprovođenju relevantnog zakonodavstva, podržava institucionalizovanje vladinih organa koji se bave pitanjima zajednica, i osnažuje kapacitet aktera iz civilnog društva i vlade u cilju njihovog međusobnog povezivanja na konstruktivan i održiv način.

I. Nova vlada

Nakon skoro 6 meseci političkog natezanja, Skupština Kosova je izabrala Isu Mustafu, predsednika LDK (Demokratska liga Kosova - *Lidhja Demokratike e Kosovës*) i bivšeg gradonačelnika Prištine, za premijera 9. decembra 2014. godine. Mustafa je izabran sa 73 glasa za, 38 protiv i 2 uzdržana. Njegov izbor je deo sporazuma PDK (Demokratska partija Kosova - *Partia Demokratike e Kosovës*) i LDK, koji su ove stranke sklopile poslednjih dana novembra i potpisale 8. decembra. Sporazum nalaže da će Vladu predvoditi Isa Mustafa, predsednik LDK, sa Hašimom Tačijem, predsednikom PDK i odlazećim premijerom, koji će obavljati funkciju zamenika premijera i ministra spoljnih poslova. Prema ovom sporazumu, LDK bi takođe podržao Tačija u njegovom nastojanju u budućnosti da postane predsednik nakon što mandat aktuelne predsednice, Atifete Jahjaga, istekne. Takođe prema dogovoru, zamenik predsednika PDK, Kadri Veseli, je nominovan na mesto predsednika Skupštine i propisno izglasan 8. decembra 2014. sa 71 glasom za, 42 glasa protiv, i 2 uzdržana.

Srpska lista — koalicija nekoliko stranaka koje predstavljaju srpsku zajednicu na Kosovu — takođe je deo ove koalicione Vlade predvođene Mustafom sa nekoliko njenih predstavnika imenovanih u novoj Vladi. Jasmina Živković iz Srpske liste je izabrana kao jedan od pet zamenika predsednika Skupštine. Branimir Stojanović je imenovan za zamenika premijera, dok je Srpska lista predložila Aleksandra Jablanovića za ministra za zajednice i povratak i Ljubomira Marića za ministra administracije lokalne samouprave. Stojanović, aktuelni gradonačelnik Gračanice, dao je ostavku na svoju poziciju gradonačelnika i odustao od priprema za vanredne izbore za gradonačelnika Gračanice, koje su već počele. Jablanović je predsednik Srpske liste, dok je Marić član Srpskog upravljačkog tima za Asocijaciju/Zajednicu većinski srpskih opština. Rasim Demiri iz bošnjačke koalicije VAKAT je imenovan kao ministar bez portfelja, dok je Mahir Jaadžilar iz Turske demokratske partije Kosova ponovo imenovan na svoju poziciju ministra javne administracije. Sve u svemu, manjinske zajednice su imenovane na 4 ministarske funkcije i na jednu funkciju zamenika premijera, što je jasan pokazatelj njihovog uticaja na formiranje Vlade.

II. Pregovori i zahtevi Ustava

Kosovo je imalo vanredne izbore 8. juna nakon što je Vlada Kosova, predvođena Tačijem, izgubila većinu u Skupštini. PDK je dobila najviše glasova posle vanrednih izbora, ali nije mogla da nađe koalicionog partnera jer su LDK, VV (Samoopredeljenje – *Vetëvendosje*) i AAK (Alijansa za budućnost Kosova - *Aleanca për Ardhmërinë e Kosovës*) odbili da uđu u koalicione pregovore sa njom. Ovo poslednje je uticalo na to da sporazum isključi PDK i Tačija iz bilo koje buduće koalicione vlade stvaranjem privremenog političkog bloka LDK-AAK-Nisma(Inicijativa)-Vetëvendosje (u medijima

prozvanog „VLAN”), ali se u tome nije uspeo zbog neispunjavanja preceduralnih zahteva navedenih u nekoliko odluka Ustavnog suda. Posle neuspeha VLAN-a i pojačanog međunarodnog pritiska na glavne političke aktore, PDK and LDK su se dogovorile da podele vlast i formiraju narednu koalicionu vladu.

*Politička karikatura Jetona Mikulovcija (KOHA Ditore, 9. decembar 2014.).
Autorska prava: KOHA Ditore i Jeton Mikulovci*

Nakon izbora Veselija, predsednica Jahjaga—u dogovoru sa Tačijem i Mustafom—pozvala je potonjeg da formira sledeću vladu. Skupština je ponovo sazvana kako bi izabrala novu vladu, ali nije bila u mogućnosti da to i uradi zbog odbijanja „Liste srpska” da glasa za vladu. Srpska lista je prethodno dala svoju podršku koalicionoj vladi PDK-LDK i izrazila jasno svoju spremnost da bude deo nje ukoliko se izađe u susret njenim zahtevima. Dana 8. decembra, Srpska lista je iznela svoje zahteve poznate PDK-LDK i široj javnosti predstavljanjem liste zahteva za koje smatra da nema mesta pregovaranju. Prema izveštavanju medija¹, zahtevi su sledeći:

1. Zamenik komandanta kosovskih bezbednosnih snaga
2. Zamenik šefa kosovske obaveštajne agencije
3. Brzo uspostavljanje Asocijacije/Zajednice većinski srpskih opština
4. Okončanje privatizacije u svim većinski srpskim oblastima na Kosovu
5. Povratak kosovskih Srba na Kosovo iz Srbije i drugih mesta
6. Zaštita imovine Srpske pravoslavne crkve
7. Povratak imovine koja je nezakonito oduzeta od Srba

¹ Za više informacija, videti (na albanskom jeziku) <http://www.telegrafi.com/lajme/serbet-kushtezojne-pjesemarrjen-ne-qeveri-ja-kerkesat-e-tyre-2-54887.html> i ovde (na srpskom jeziku) http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2014&mm=12&dd=08&nav_category=640&nav_id=933907

Fotografija navodnog sporazuma između PDK, LDK i Srpske liste objavljenog u kosovskim medijima 9. decembra 2014. godine

Iako dokumenta koja su procurila sugerišu da su mnogi od zahteva Srpske liste ispunjeni, nema zvanične potvrde od koalicionih partnera PDK-LDK da su zahtevi Srpske liste inkorporirani u sporazum o Vladi—i ukoliko jesu, do koje mere. Međutim, izrazita zastupljenost ministara, koje podržava Srpska lista, u novoj vladi ukazuje da će Srpska lista imati određenu političku težinu u predstojećem zakonodavnom telu.

Zastupljenost manjinskih zajednica u vladi je utvrđena Članom 96.3, 96.4, i 96.5 Ustava Republike Kosovo. Vlada Kosova mora imati najmanje jednog ministra iz zajednice kosovskih Srba i jednog ministra iz neke druge nevećinske zajednice. Dalje se nalaže da, ukoliko bi bilo više od 10 ministarstava, što je definitivno slučaj sa trenutnim planovima za formiranje vlade, najmanje će dva ministra biti iz zajednice kosovskih Srba. Najzad, Ustav navodi da će ti ministri iz srpske zajednice biti izabrani nakon „konsultacija sa strankama, koalicijama ili grupama koje predstavljaju zajednice koje ne čine većinu na Kosovu.”² I ukoliko se imenuju van članstva Skupštine Kosova, za „ove ministre i zamenike ministara se zahteva službeno odobrenje većine poslanika Skupštine koji pripadaju strankama, koalicijama, građanskim inicijativama i nezavisnim kandidatima, koji su se izjasnili kao predstavnici relevantne zajednice.”² Imenovanje četiri ministra i jednog zamenika premijera koji predstavljaju manjinske zajednice je tačno u skladu sa zahtevima Ustava. Uz to, ministri, koji predstavljaju manjinske zajednice, uživaju podršku predstavnika svih manjinskih zajednica u Skupštini, kako Ustav nalaže. Čista izborna pobeda Srpske liste, s obzirom da je dobila devet (9) od deset (10) mesta garantovanih srpskoj zajednici, podrazumeva da ona predstavlja

² Član 96.3, 96.4, 96.5 Ustava Republike Kosovo.

demokratsku volju srpske zajednice na Kosovu. Rasim Demiri i Mahir Jaadžilar su bili turski i bošnjački kandidati, sa najviše glasova tokom Parlamentarnih izbora juna 2014. godine. ECMI Kosovo je prethodno opširno pisao o problemu izbora vlade i ulozi stranaka zajednica u njenom formiranju u svom izveštaju *Političke stranke manjinskih zajednica u promenljivoj političkoj klimi Kosova*.³

III. Izazovi naredne Vlade

Kosovo je u velikoj meri stagniralo u poslednjih šest meseci u pogledu politike, svog unutrašnjeg ali i evropskog programa integracija. U kontekstu mlade ekonomije i povećanja broja ekonomskih migranata, koji podseća na masovnu migraciju 1990-ih, nova vlada ima dugu listu prioriteta koji je čekaju. Neki od prioriteta povezanih sa pitanjima zajednica, koje bi trebalo odmah rešavati, su usvajanje budžeta za 2015., osnivanje Specijalnog suda za ispitivanje mogućih ratnih zločina, potpuno uspostavljanje opština na severu Kosova (koje su do sada izabrale samo gradonačelnike i članove Skupština), osnivanje Asocijacije/Zajednice većinski srpskih opština, pokretanje dijaloga sa Srbijom preko Brisela, ponovno ulaganje napora u sprovođenje Strategije za romsku, aškalijску i egipćansku zajednicu, i rešavanje problema visokog obrazovanja na srpskom jeziku i priznavanja diploma koje izdaje Univerzitet u Severnoj Mitovici.

Veliki deo posla će zahtevati intenzivne pregovore između partnera unutar koalicione vlade. Ostaje da se vidi kako će dva najveća koaliciona partnera raditi zajedno. Ispostavilo se da je sastavljanje koalicione vlade prilično nepopularan događaj, kada se ima u vidu neuspešni pokušaj LDK i PDK da vladaju zajedno, koji je rezultirao u koaliciji koja se raspala nakon dve godine (2008. – 2010.). Pored toga, ove dve stranke su izgradile svoje političke platforme koje su u suprotnosti jedna prema drugoj. Takođe ostaje da se vidi da li će saradnja između albanskih stranaka i Srpske liste dati plodne rezultate. U našim ranijim izveštajima, skretali smo pažnju na činjenicu da Srpska lista deluje kao da je orkestrirana od strane srpske vlade, kao i na probleme koje to može izazvati u kosovskoj vladi.

Međutim, jedna pozitivna promena u vezi sa ovom vladom je to što ima legitimnu podršku svih zajednica na Kosovu. Činjenica da vladu predvode dve najveće albanske stranke, i da pritom uključuje i Srpsku listu koja je osvojila 90 procenata srpskih glasova, kao i stranke koje su dobile izbore među bošnjačkom i turskom zajednicom, obezbeđuje jaku osnovu za donošenje važnih odluka koje su u ovom času veoma potrebne Kosovu. Imenovanje manjinskih zajednica na 4 ministarske pozicije (2 koje

³ Za više informacija, videti: <http://www.ecmikosovo.org/wp-content/uploads/2014/07/Serbian1.pdf>

predstavljaju srpsku zajednicu i 2 koje predstavljaju druge manjinske zajednice) i jednu poziciju zamenika premijera takođe ukazuje na značaj problema manjinskih zajednica za ovu vladu.

ECMI Kosovo bi želeo da poželi novoj vladi, na čelu sa g. Isom Mustafom i njegovim koalicionim partnerima, mnogo uspeha u njenom radu na prevazilaženju mnogih od problema sa kojima se suočava kosovsko društvo.

Za više informacija o političkim događajima, molimo vas da pogledajte najnovije političke vesti i analize:

- *Izazovi u naporima Kosova ka integraciji: Ratuće iseljavanje Roma, Aškalija i Egipćana* –

<http://www.ecmikosovo.org/wp-content/uploads/2014/12/Serbian.pdf>

- *Prevazilaženje podele: Osnivanje zajedničkog odbora za grad Mitrovicu* -

http://www.ecmikosovo.org/wp-content/uploads/2014/06/Policy-Brief_Joint-Board-Final-srb-M.pdf

- *Kratak izveštaj ECMI-ja Kosovo o najnovijim političkim događajima: manjinske zajednice bi da okončaju pat poziciju* -

<http://www.ecmikosovo.org/wp-content/uploads/2014/10/Serbian1.pdf>

- *Informativni bilte ECMI-ja Kosovo – Pregled nedavne bezbednosne situacije na Kosovu* -

<http://www.ecmikosovo.org/wp-content/uploads/2014/11/Serbian.pdf>

- *Opšti izbori na Kosovu: pregled pitanja, izazova i političke scene uoči glasanja 8. juna* -

<http://www.ecmikosovo.org/wp-content/uploads/2014/06/Information-Bulletin-Minority-Party-Elections-SRB.pdf>

- *An Overview of some of the Changes in the Draft Law on General Elections in the Republic of Kosovo*

<http://www.ecmikosovo.org/?p=4735>